

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Nicole Kalasová
Genderově podmíněné násilí vůči političkám v online prostoru

Bakalářská práce

Olomouc 2024

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Genderově podmíněné násilí vůči političkám v online prostoru* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 79 941 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 19. 8. 2024

.....

Nicole Kalasová

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli při tvorbě této bakalářské práce. Můj vděk patří především mé vedoucí práce, Mgr. Petře Měšťánkové, Ph. D., za její cenné rady, odborné vedení, ochotu a vstřícnost, které byly klíčové pro úspěšné dokončení této práce.

Rovněž bych chtěla poděkovat celé své rodině za jejich neustálou podporu a porozumění v průběhu náročného studia. Jejich trpělivost, podpora a povzbuzení byly pro mě nesmírně důležité a motivovaly mě nevzdat se.

Obsah

Úvod.....	6
1 Sociální média.....	8
1.1 Sociální sítě.....	8
1.2 Základní pojmy sociálních sítí.....	9
1.3 Pozitivní aspekty sociálních sítí.....	11
1.3.1 Komunikace.....	11
1.3.2 Politická komunikace.....	12
1.3.3 Zábava a relaxace.....	12
1.3.4 Inspirace, řešení problémů.....	13
1.4 Negativní aspekty sociálních sítí.....	13
1.4.1 Závislost.....	13
1.4.2 Fake news, hoax.....	14
1.4.3 Zneužívání osobních údajů.....	15
1.4.4 Využívání anonymity na internetu.....	15
2 Ženy v politice a role sociálních médií.....	18
2.1 Genderové stereotypy.....	20
2.1.1 Gender X pohlaví.....	20
2.1.2 Genderové stereotypy.....	20
2.2 Role internetu a sociálních médií v oblasti vnímání žen v politice.....	22
2.2.1 Zvýšená viditelnost a přístupnost.....	22
2.2.2 Genderově podmíněné násilí a jeho dopady na političky.....	23
3 Kybernetické násilí.....	26
3.1 Kyberšikana.....	26
3.2 Hate speech.....	27
3.2.1 Legislativní úprava hate speech v českém právním řádu.....	28
3.2.2 Prostředky ochrany proti hate speech.....	28

3.2.3	Hate speech v souvislosti s právem na svobodu projevu v českém právním řádu.....	29
3.2.4	Charakteristiky hate speech v online prostoru	30
3.2.5	Hate speech vůči ženám v politice	30
3.3	Sexuální obtěžování	31
3.4	Genderově podmíněné násilí v online prostoru.....	32
4	Analýza genderově podmíněného násilí vůči političkám v online prostoru..	33
4.1	Metodologie	34
4.2	Olga Richterová – Jakub Michálek (Piráti)	34
4.3	Alena Schillerová – Andrej Babiš (ANO)	37
4.4	Komparativní souhrn analýzy příspěvků	39
	Závěr	41
	Seznam použitých zdrojů.....	43
	Abstrakt	51
	Klíčová slova	52

Úvod

Sociální sítě a online platformy představují v současné době velmi rozšířený fenomén, který nabízí řadu výhod, avšak zároveň skrývá i řadu rizik. Jedním z hlavních negativních aspektů tohoto prostředí je využívání anonymity k šikaně a verbálním útokům na ostatní uživatele.

V tomto kontextu se rovněž stále více diskutuje o genderově podmíněném násilí, které je obzvláště patrné vůči ženám ve veřejném prostoru, zejména těm, které jsou veřejně exponované, jako například političky. Dopady takového násilí mohou být závažné, neboť ovlivňují ženy nejen v jejich rozhodování ucházet se o politické funkce, ale také v jejich setrvání v těchto funkcích. Některé ženy se mohou v důsledku tohoto tlaku dokonce rozhodnout politické kariéry vzdát.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je analyzovat, zda vybraný vzorek žen-političek čelí většímu množství nenávistných projevů v online prostoru ve srovnání s vybraným vzorkem mužů-politiků, a zda tyto projevy mají výraznou genderovou dimenzi. Dále se v této práci věnuji analýze sociálních sítí, se zaměřením na jejich přínosy a rizika, jakož i na jejich celkové fungování a dopad na uživatele.

Hlavní výzkumnou otázkou této práce tudíž je, jakým způsobem ovlivňuje genderově podmíněné násilí na internetu ženy k výkonu politických funkcí a zda je výskyt takového násilí větší u žen-političek nebo u mužů-politiků. Dílčí otázkou, kterou se ve své práci zabývám, je: Z jakého důvodu jsou sociální sítě místem pro šíření nenávisti a násilí na ostatních?

K zodpovězení výzkumných otázek přistupuji prostřednictvím analýzy příspěvků na sociální síti X u vybraného vzorku političek a politiků. Celkově analyzuji 230 příspěvků, které obdržely 32 642 komentářů v časovém rozmezí od 1. dubna 2024 do 30. dubna 2024. Komentáře u těchto příspěvků v rámci analýzy člením na ty, které obsahují prvky *hate speech* a následně z nich vyberu ty, které jsou ještě podbarveny genderem. Pro zodpovězení otázky, zda jsou genderově zbarvené komentáře častější u žen nebo u mužů, provedu komparaci těchto komentářů a na základě výsledků vyvodím závěr.

Vybrala jsem si nejvýraznější zástupce současné politické scény v České republice: Alenu Schillerovou a Andreje Babiše za hnutí ANO a Olgu Richterovou a Jakuba Michálka za Pirátskou stranu.

Práce je členěna na část teoretickou, která je více popisná a část praktickou. Teoretická část slouží jako základní rámec pro pochopení problematiky genderově podmíněného násilí v online prostředí, přičemž se zaměřuje na obecné fungování sociálních sítí a na jejich pozitivní a negativní aspekty. V této části se také podrobně zabývám tématy souvisejícími s genderem, včetně genderových rolí, stereotypů a jejich vlivu na ženy v politice. Dále rozebírám, jakým způsobem sociální sítě ovlivňují kariéru političek a politiků, a jaká rizika a příležitosti s sebou přinášejí. Následně se věnuji také problematice kybernetického násilí se zaměřením na *hate speech*.

Praktická část, jak již bylo zmíněno, se zaměřuje na analýzu příspěvků vybraného vzorku političek a politiků. V této části provádím podrobnou analýzu a srovnání příspěvků jednotlivých žen-političek s příspěvky jejich mužských kolegů, přičemž veškerá data jsou zpracována v rámci stejného časového období. V závěru praktické části sumarizuji všechny zjištěné údaje, poskytuji komplexní přehled výsledků a vyvozuji závěry týkající se přítomnosti a vlivu genderově podmíněného násilí v online prostoru vůči političkám.

Problematika genderově podmíněného násilí vůči političkám v online prostoru v České republice zahrnuje široké spektrum odborníků, organizací a institucí. Tito odborníci a organizace se věnují výzkumu, právní ochraně, poradenství a osvětě v oblasti prevence a boje proti online násilí, což je klíčové pro zlepšení ochrany a podpory obětí v online prostředí. Jedním z nich je například Veřejný ochránce práv, který poskytuje doporučení a může doporučit změny v legislativě nebo praktikách, které mohou zahrnovat ochranu před online násilím a diskriminací. Dále se této problematice věnují i Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo práce a sociálních věcí, Policie České republiky, která poskytuje pomoc obětem, vyšetřuje případy online násilí a spolupracuje s dalšími institucemi na ochraně obětí. Oporu má oblast genderově podmíněného násilí i v legislativní iniciativě. Legislativní změny mohou zlepšit právní rámec pro ochranu obětí a zefektivnit postupy při řešení případů online násilí. Nejaktuálnější novely se týkají zejména trestního zákoníku a redefinice znásilnění a občanského zákoníku v oblasti registrovaného partnerství.

1 Sociální média

Sociální média lze obecně definovat jako soubor internetových aplikací, které usnadňují tvorbu, správu a sdílení obsahu vytvářeného uživateli.¹ Typy obsahu, které jsou populární mezi těmito platformami, jsou zejména blogy, fóra nebo webové stránky.

Tato práce, jak již naznačuje její název, se zaměřuje na genderově podmíněné násilí v online prostoru, kterému jsou ženy politicky vystavovány téměř denně. Pro kontext a hlubší pochopení této problematiky je nezbytné objasnit základní principy fungování tohoto online prostředí.

1.1 Sociální sítě

Sociální sítě jsou virtuální platformy, které spojují skupiny lidí a umožňují jim sdílet různé druhy informací. Uživatelé si zde mohou založit svůj osobní profil, prostřednictvím kterého komunikují s ostatními, sdílejí fotografie a videa ze svého života a tím se jejich profil stává online úschovnou vzpomínek.

Sociální sítě se v dnešní době staly celosvětově proslulým fenoménem, a to i mezi dětmi velmi útlého věku. Tento trend je charakteristický zejména pro „generaci Z“², protože rozvoj sociálních sítí započal teprve před několika lety. Naši rodiče, lidé narozeni přibližně do 90. let 20. století, ještě zažili dětství bez technologií a internetu, místo posílání SMS zpráv si psali dopisy a domluvy probíhaly výhradně osobně. Tyto dříve používané komunikační prostředky však ustupují a jejich místo nyní zaujímá internet a různé formy digitální komunikace.³

Historie internetu v České republice se začala psát na počátku 90. let 20. století⁴, zatímco vývoj sociálních sítí, jako je Facebook, Youtube, Instagram, Twitter (*nyň*

¹ DAVIS, Jenny L. Social Media. *The International Encyclopedia of Political Communication* [online], 2016, s. 1-7 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/314581845_Social_Media.

² generace Z – označení generace, jejíž příslušníci se narodili přibližně v letech 1996-2012

³ SVOBODA, Tomáš. Sociální sítě a veřejný zájem. *Právník* [online databáze], 2021, č. 7, str.580 [cit. 15. srpna 2024]. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

⁴ KASÍK, Pavel. *Český internet slaví 20. narozeniny, vzpomíná na skromné začátky* [online]. iDNES.cz, 2012 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/cesky-internet-slavi-20-narozeniny-vzpomina-na-skromne-zacatky.A120213_000221_sw_internet_pka

známý jako sociální síť „X“), a další, jsme mohli zaznamenat přibližně v prvním desetiletí 21. století.⁵

1.2 Základní pojmy sociálních sítí

Pro pochopení fungování sociálních sítí a lepší orientaci v nich je klíčové porozumět jejich základním pojmům:

Uživatel: Uživatelem se stává každý člověk, který prostřednictvím sociálních sítí komunikuje s ostatními, vytváří si zde profily, ať už osobní, nebo pracovní a sdílí zde obsah s ostatními uživateli.

Profil: Osobní účet každého uživatele sociálních sítí, který obsahuje informace, případně fotografie konkrétního uživatele.

Sledující: Sledující jsou uživatelé sociálních sítí, kteří se rozhodli aktivně sledovat příspěvky a aktualizace jiných konkrétních uživatelů a jejich profilů. Tento termín vychází z anglického slova "follow", v českém překladu „sledovat“.

Příspěvek (post): Příspěvkem na sociálních sítích nazýváme jakýkoliv obsah sdílený uživatelem. Forma příspěvku se zpravidla odvíjí od dané sociální sítě. Na Instagramu se příspěvky skládají především z fotografií a krátkých videí, zatímco na síti X převažují příspěvky v psané formě. Sociální sítě současně umožňují ostatním uživatelům jakýkoliv příspěvek „likovat“⁶, komentovat, sdílet a poskytnout tak tvůrci zpětnou vazbu.

Like, komentář, sdílení: „Like“, v českém překladu „to se mi líbí“, je vyjádření souhlasu či zalíbení, většinou v prostředí sociálních sítí. Uživatel tím vyjadřuje svoji podporu s označeným obsahem. Tato reakce je obvykle zobrazena ve formě srdce, avšak na platformách jako je Facebook existuje možnost volby z několika „emoji“⁷.

Komentář je prostor pro vyjádření delšího názoru uživatele na daný příspěvek. Komentáře mohou být kladné i negativní. Negativní psané reakce jiných uživatelů sociálních sítí jsou pro tuto práci stěžejní, z tohoto důvodu budou více rozebrány níže

⁵ KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Sociální sítě – úvod do problematiky* – 2023 [online]. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého Olomouc, 2023. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=3696>.

⁶ „likovat“ - vyjádření souhlasu či zalíbení s označeným obsahem na sociálních sítích

⁷ „emoji“ – malá digitální ikona, která slouží k vyjádření emocí

v kapitole *Kybernetické násilí – Hate speech*. Uživatelé často využívají anonymity na internetu, což může vést ke ztrátě zábrán ve slušném a uctivém vyjadřování.

Sdílení umožňuje uživatelům šířit obsah, který je zaujal, nebo se kterým souhlasí mezi své přátele nebo sledující. Mohou tak předávat informace, které považují za hodnotné. Obsah mohou sdílet na svých profilech, čímž rozšíří okruh přímých sledujících a zvýší povědomí o daném obsahu.

Hashtag: Hashtag slouží k „označování a seskupování příspěvků s podobnou tematikou nebo obsahem.“⁸ Využívání hashtagů umožňuje uživatelům snadno vyhledat relevantní příspěvky, sledovat konkrétní témata nebo se zapojit do konverzací.

Algoritmus: Algoritmus je systém pravidel využívaný sociálními sítěmi, který určuje, jaký obsah se zobrazí jednotlivým uživatelům. Můžeme jej ovlivnit právě „likováním“, komentováním nebo sdílením příspěvků, čímž se zvýší jejich celkový dosah. Člověk, jehož obsah na sociálních sítích má velké dosahy, je nazýván „influencer“, z anglického slova „influence“, v českém překladu „vliv“.

Influencer: Osoba, která má schopnost ovlivňovat názory a chování svých sledujících prostřednictvím svých příspěvků, recenzí nebo doporučení. Firmy často využívají jejich vliv k propagaci svých služeb nebo produktů.

Ovšem úspěch ať už jednotlivce, či právě firmy na sociálních sítích nestojí na jejich rozpočtu, ale na čtyřech základních bodech: umět zaujmout, naslouchat, vyprávět a vyhodnocovat. „Zaujmout, naslouchat, vyprávět a vyhodnocovat. Dobré značky dělají na sítích vlastně to, co dobrý společník na prvním rande.“⁹

Kritika (hate): Pojem „hate / hate speech“ představuje nenávistný projev. Jde zpravidla o urážlivý projev zaměřený na skupinu osob či jednotlivce, a to na základě jejich přirozených vlastností, jakými jsou rasa, náboženství, pohlaví, sexuální orientace apod.¹⁰ Takový projev může být verbální, psaný, ale také manifestovaný skrze chování

⁸ Xrozcestník.cz. *Hashtagy: kdy a jak je správně používat* [online]. Xrozcestník.cz, 23. května 2023 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://xrozcestnik.cz/hashtagy-kdy-a-jak-je-spravne-pouzivat/>.

⁹ LOSEKOOT, Michelle, VYHNÁNKOVÁ, Eliška. Čtyři klíčové dovednosti. *Jak na síť – ovládněte 4 principy úspěchu na sociálních sítích*. Jan Melvil Publishing, 2019, s. 17-19. ISBN 978-80-7555-084-2.

¹⁰ SIVÁK, Jakub. *Hate speech a její následky* [online]. Wolters Kluwer, 9. srpna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/hate-speech-a-jeji-nasledky-1>.

nebo gesta. Nejčastějším prostředkem k šíření nenávistných výroků se stal v dnešní době právě internet.¹¹

Důvodů pro „hatování“¹² je několik. Jedním z nich může být nesouhlas s názory nebo myšlenkami jiných, které jedinec považuje za nepřijatelné či nepřátelské. Osobní problémy nebo frustrace v reálném životě mohou rovněž přispět k ventilaci negativních emocí prostřednictvím nenávistných projevů v online prostoru.

Následky hatování pro oběti mohou být vážné, včetně psychických problémů a ztráty sebevědomí. Tyto projevy často vytvářejí toxické prostředí na sociálních sítích, což může mnoho jedinců odrazovat od jakéhokoliv aktivního zapojení nebo zviditelnění se na těchto platformách. Problematika se týká i žen, které se rozhodnou zastávat politické či jiné veřejné funkce. Nenávistné projevy a jejich formy jsou blíže rozebrány v kapitole 3.2 *Hate speech*.

1.3 Pozitivní aspekty sociálních sítí

Sociální sítě se staly významným přínosem pro současnou společnost. Nabízejí řadu pozitivních vlastností, které přispěly k pokroku v různých oblastech. Tato práce se zaměřuje zejména na negativní aspekty sociálních sítí, nicméně pro kontext považuji za vhodné objasnit obě strany – tedy jak pozitivní, tak negativní aspekty sociálních sítí.

1.3.1 Komunikace

Jedním z hlavních pozitivních aspektů sociálních sítí je komunikace mezi uživateli, která nám výrazně usnadňuje udržování kontaktů s rodinou a přáteli po celém světě. Nejen, že si prostřednictvím nich můžeme vyměňovat textové zprávy, některé nám nabízí i bezplatný přístup k videohovoru, pomocí kterého se pro nás konverzace stává osobnější.

¹¹ Lékařská fakulta Masarykovy univerzity. *Nenávistný projev (hate speech)?* [online]. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.med.muni.cz/o-fakulte/bezpecna-fakulta/nenavistny-projev-hate-speech>.

¹² „hatování“ – šíření nenávistných projevů vůči druhým

Sociální sítě hrají zásadní roli nejen v sociální interakci, nýbrž i v politické. Utvářejí způsob, jakým politické organizace a hnutí komunikují s veřejností.¹³

1.3.2 Politická komunikace

Politická komunikace je proces, ve kterém se vyměňují názory mezi novináři, veřejností a politickými subjekty. Hlavním cílem je zvyšování předvolebních preferencí, pozitivního povědomí o kandidátovi či straně nebo celkový vyšší zisk hlasů v samotných volbách.

Prostředek, skrze který politici komunikují s veřejností, jsou média. Využívají k tomu jak klasické sdělovací prostředky, jako jsou televize nebo plakáty na billboardech, tak nová média, zejména právě sociální sítě.¹⁴

Prostřednictvím těchto platform mohou politici přímo komunikovat s veřejností, čímž eliminují úpravy ze strany tradičních médií. Současně veřejnost získává možnost poskytovat politikům okamžitou zpětnou vazbu a tím korigovat jejich činnost.

1.3.3 Zábava a relaxace

Dalším klíčovým důvodem, proč se sociální sítě staly oblíbené po celém světě, je jejich schopnost poskytovat i určitou formu zábavy a relaxace. Mezi nejvyužívanější aplikace k těmto účelům patří zejména Tiktok.¹⁵ Jedná se o platformu, kde uživatelé sdílejí krátká videa ze svých životů, převážně jde ale o videa zábavného charakteru.

Pro využívání sociální sítě TikTok se rozhodli i někteří zástupci politických stran. Například za hnutí SPD se snaží mladé voliče oslovit Tomio Okamura. Největší zastoupení však na TikToku má hnutí ANO, jehož představitelé, jako jsou Alena Schillerová, Klára Dostálová, Andrej Babiš nebo Karel Havlíček, se rovněž aktivně

¹³ HANYCH, Monika, PIVODA, Marek. Facebook, Twitter a YouTube jako garanti svobodného projevu? Kritika současného systému notice-and-takedown. *Muni Journals* [online], 2017, roč. 8, č. 16 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/8170/pdf>.

¹⁴ OWEN, Diana. In: KENSKI, Kate, HALL, Kathleen. *New Media and Political Campaigns. The Oxford Handbook of Political Communication* [online], 2018, s. 823-836 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/edited-volume/34621/chapter/294956504?login=false>.

¹⁵ ŽIVOTSKÁ, Lucie. *TikTok podle nové studie předčil další sociální platformy. Reklamou umí více zaujmout, lépe cílí na emoce svého publika* [online]. Focus, 28. 7. 2021 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/aktuality/tiktok-podle-nove-studie-predcil-dalsi-socialni-platformy--reklamou-umi-vice-zaujmout--lepe-cili-na-emoce-sveho-publika_s288x16086.html.

rozhodli prezentovat na této platformě, která je populární především mezi mladými teenagery.¹⁶

1.3.4 Inspirace, řešení problémů

Sociální sítě mohou také uživatelé inspirovat v mnoha různých oblastech, jako je móda, literární tvorba, hudba a další.

V oblasti řešení problémů lze sociální sítě přirovnat k analogii v právu. „Analogii lze v právu použít vždy pouze tam, kde vznikla tzv. mezera v právu, kdy zákon na určité situace nepamatuje, a přesto je nutno najít právu co nejvíce odpovídající řešení. Analogie zákona tedy znamená použití právní normy, která sice na danou situaci přímo nedopadá, upravuje však skutkovou situaci nejpodobnější.“¹⁷ Sociální sítě mohou sloužit jako prostředek k řešení problémů tím, že poskytují prostor pro širokou škálu názorů a zkušeností, které mohou inspirovat ostatní lidi v jejich vlastních situacích.

1.4 Negativní aspekty sociálních sítí

Sociální sítě, jak již bylo zmíněno výše, velkou měrou přispívají k pokrokům v mnoha ohledech. Kromě jejich pozitivních vlastností s sebou nesou ale i řadu negativních, o kterých se mluví o něco méně a které mohou vést až k psychickým problémům nebo trestné činnosti. Práce je zaměřena především na negativní aspekty sociálních sítí, a proto jsou následující odstavce věnovány právě jim.

1.4.1 Závislost

Jedním z hlavních negativních aspektů užívání sociálních sítí je možnost vzniku závislosti. Na těchto platformách uživatelé mohou trávit až několik hodin denně, což může vést k výraznému snížení produktivity v reálném životě. Existují však lidé, jejichž příjem je závislý na jejich aktivitě na sociálních sítích (*viz kapitola 1.2 Základní pojmy sociálních sítí – influencer*).

¹⁶ RAMBOUSKOVÁ, Michaela. *Politici jdou na nebezpečný TikTok. Je tam víc než milion budoucích voličů* [online]. Seznam Zprávy, 9. 3. 2024 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-politici-jdou-na-nebezpecny-tiktok-je-tam-vic-nez-milion-budoucich-volicu-247239>.

¹⁷ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 3 Ads 56/2014–31 (č. 3524/2017 Sb. NSS).

Sociální sítě jsou navrženy tak, aby neustále přitahovaly pozornost uživatelů a udržovaly je zapojené pomocí různých notifikací, zpráv a upozornění.¹⁸ Tato neustálá aktivita může vést k nutkání neustále sledovat sociální sítě, abychom nezmeškali žádné novinky.

FOMO efekt (*Fear of missing out*) je termín vyjadřující pocit strachu, že nám na sociálních sítích něco unikne.¹⁹ Tento strach vede k neustálé potřebě být online, což opět vede k závislosti.

Protikladem FOMO efektu je tzv. JOMO efekt.²⁰ Jedná se o zdravý a zodpovědný přístup, kdy jsou sociální sítě využívány vědomě a s rozumem. Můžeme říct, že *sociální sítě vlastníme stále my, nikoliv ony nás.*²¹

1.4.2 Fake news, hoax

Fake news, hoax, dezinformace, účelové lži a mnoho dalších názvů představuje typ poplašné zprávy, která se „nezakládá na pravdě a jejímž cílem je příjemce přimět k určitému jednání či alespoň strachu.“²² Rozeznat falešnou zprávu od skutečné ovšem není tak jednoduché. Tvůrci používají různé stylistické a vizuální techniky k oklamání čtenářů, s cílem vyvolat u nich emoce, protože tak se stávají lépe manipulovatelnými. „Dezinformační obsah zpravidla podkopává autoritu institucí, veřejnoprávních i soukromých seriózních médií, odborníků nebo i politiků.“²³

Je velmi důležité vyhledávat informace na známých stránkách nebo si dané informace ověřovat. Mnoho lidí však bez kritického myšlení věří všemu, co se na sociálních sítích objeví. To může u některých jedinců vyvolat až zbytečnou paniku, zvláště u těch, kteří si na základě dezinformací například sami diagnostikují nemoc.

¹⁸ ŠUTOVÁ, Marijana, KNOLLOVÁ, Josefína. *Sociální sítě a duševní zdraví – Jak zdravé jsou sociální sítě pro naši mysl?* [online]. Internetem bezpečně, 2. 7. 2021 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/socialni-site-a-dusevni-zdravi/>.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ ŠUTOVÁ, Marijana, KNOLLOVÁ, Josefína. *Co znamená syndrom FoMO a jak se mu bránit?* [online]. OrangeAcademy, 19. 12. 2020 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://orangeacademy.cz/clanky/syndrom-fomo/>.

²¹ Tamtéž.

²² DOUBRAVOVÁ, Barbora, DOHNALOVÁ, Anna, KOPECKÁ, Jana, ŠVEC, Pavel, KROPÁČEK, Jiří. *My a dezinformace* [online]. Aktuálně.cz, 15. června 2023 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/dezinformace/r~c8dd8d90f88f11eda873ac1f6b220ee8/>.

²³ Tamtéž.

S dezinformacemi se pravidelně setkává až 70 % Evropanů. Podle průzkumu Evropské komise ze srpna 2022, který zkoumal dopad dezinformací ve všech členských státech Evropy, se s nimi nejvíce lidí setkalo na Maltě (přibližně 90 %).²⁴

V České republice se podle výzkumu společnosti Ipsos z roku 2022 setkává s dezinformacemi až 27 % obyvatel. Novější data z roku 2023 však ukazují nárůst, kdy se s dezinformacemi setkává téměř 35 % obyvatel.²⁵

1.4.3 Zneužívání osobních údajů

Důležitým a pro tuhle práci podstatným aspektem v oblasti zneužívání osobních údajů je počítačová kriminalita, která může mít různé podoby. Mezi ně patří například *spam*, *hoaxy*, *phishing*, *vishing* (*voice phishing*) a další.²⁶

Nárůst internetových podvodů je každým rokem vyšší. Dokládají to i statistiky Policie ČR, podle kterých bylo v roce 2019 spácháno 8417 kybernetických útoků, zatímco v roce 2018 jich bylo zaznamenáno 6815.²⁷

V oblasti ochrany osobních dat na internetu působí zejména Úřad pro ochranu osobních údajů.

1.4.4 Využívání anonymity na internetu

Být anonymní na internetu znamená skrývat svou skutečnou identitu před veřejností, což nemusí být vnímáno jako něco škodlivého. Z nevinného účastenství ve veřejných diskusích, vyjadřování vlastního názoru pod záštitou falešného profilu a celkového chování v tomhle online prostředí se ale může dotyčný lehce stát pachatelem trestného činu. Využívání anonymity tak může mít i závažné dopady na společnost, jelikož činy spáchané prostřednictvím tohoto anonymního profilu mohou lehce vést k naplnění skutkových podstat trestných činů. Konkrétní příklady těchto činů jsou uvedeny níže.

Pokud se uživatel zaměří až příliš na sledování jedné konkrétní osoby, může naplnit skutkovou podstatu trestného činu *Nebezpečného pronásledování*,

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Policie ČR. *Počítačová kriminalita* [online]. Policie ČR, 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-pocitacova-kriminalita.aspx>.

²⁷ Policie ČR. *Kyberkriminalita* [online]. Policie ČR, 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>.

definovaného v §354 trestního zákoníku: „Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že jej vytrvale prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“²⁸

Dalším příkladem trestné činnosti na internetu, která využívá falešné profily, je tzv. *kybergrooming*. Jedná se o takové chování uživatelů na internetu, jehož cílem je pomocí internetových komunikačních prostředků a jiných technologií vyvolat v dospělém/dítěti pocit důvěry a prostřednictvím falešné identity ho zneužít nebo vylákat na schůzku.²⁹ V tomhle případě se jedná o naplnění skutkové podstaty trestného činu uvedeného v §193b trestního zákoníku: „Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“³⁰

Anonymita je využívána i v kontextu vyjadřování nenávistných projevů, vůči lidem, kteří se rozhodli svoji identitu před veřejností neskrývat. Příčinou může být frustrace a pocit nespokojenosti s vlastním životem. Dalším důvodem může být i závist. Při takovém pocitu v těchto lidech vzniká přesvědčení, že ve srovnání s těmi, které vidí na sociálních sítích, dopadli hůře a že neexistuje žádný způsob, jak to změnit.³¹

„Pocit závisti je osten, který námi projede, když vidíme výkon, vzhled nebo majetek jiného muže či ženy a zasahuje nás pocity nespravedlnosti, smutku, vzteku a nespokojenosti.“³²

Co se týká postavení žen a mužů, jejichž identita není skryta a vůči nimž směřují nenávistné komentáře, jsou ženy ve značné nevýhodě. Komentáře vůči nim mají totiž

²⁸ § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ KOŽÍŠEK, Martin, PÍSECKÝ, Václav. *Bezpečně na internetu, průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016, 176 s. Dostupné

z: https://books.google.cz/books?id=6JwyDAAAQBAJ&pg=PA72&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=2#v=onepage&q=social%20engineering&f=false.

³⁰ §193b zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³¹ KAST, Verena. *Závist, žárlivost a jejich smysl*. Praha: Portál, 2016, 192s. Dostupné

z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=FuhcEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA5&dq=pro%C4%8D+lid%C3%A9+z%C3%A1vid%C3%AD&ots=CKIZRKcnX9&sig=cidXvbnbz6XV9fYIPzZiOu0njyw&redir_e_sc=y#v=onepage&q=pro%C4%8D%20lid%C3%A9%20z%C3%A1vid%C3%AD&f=false.

³² Tamtéž.

často ještě genderově podmíněný charakter.³³ Typickým příkladem jsou ženy v politických funkcích, o čemž budu pojednávat blíže v dalších kapitolách.

³³ RAKUŠANOVÁ, Petra. Mechanismy inkluze a exkluze žen v politice v České republice. *Gender a výzkum / Gender and research* [online], 2005, roč. 6, č. 2, s. 25-30 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.genderonline.cz/pdfs/gav/2005/02/08.pdf>.

2 Ženy v politice a role sociálních médií

Politika, jako jedna z nevlivnějších a nejvýznamnějších oblastí života, byla historicky převážně doménou mužů, podobně jako mnoho dalších sfér ovlivňujících formování společnosti. To však neznamená, že ženy byly zcela bez možnosti se angažovat, avšak jejich práva a příležitosti byly v této oblasti výrazně omezené ve srovnání s muži. Ženy se do významných funkcí dostávaly především prostřednictvím své příslušnosti k panovnickému rodu nebo skrze milostný vztah s vlivnými muži.³⁴

Ženy, které překonaly genderové bariéry své doby a zanechaly trvalý odkaz na celosvětové politické scéně, jsou například Madeleine Albrightová nebo Margaret Thatcherová, první ženská premiérka Spojeného království.³⁵

Ženy byly po většinu historie omezeny pouze na domácí sféru, kdežto veřejný život byl vyhrazen mužům. Svůj nesouhlas začaly projevovat v období nazývaném jako první vlna feminismu, které proběhlo v 19. a na počátku 20. století.³⁶ V tomto období ženy usilovaly o získání více práv, jako je volební právo, právo na vzdělání, vlastnit majetek a právo účastnit se veřejného života. Tyto aktivistky jsou rovněž známé pod pojmem *sufražetky*. Ženy postupně získávaly více práv, stalo se tak ale v průběhu mnoha let. Příkladem může být právo volit. V Československu, jako v jedné z prvních zemí, mohly ženy volit od roku 1920. Ve Švýcarsku až od roku 1971 a v některých zemích volební právo ženy stále dodnes nemají.³⁷

V boji za ženská práva se začaly angažovat i mezinárodní nevládní organizace. Známa je činnost *Amnesty International*, založena v roce 1961 britským právníkem Peterem Benensonem.³⁸ Organizace se v oblasti ženských práv zaměřuje především právě na volební právo, sexuální a reprodukční práva či svobodu pohybu.

³⁴ BÁRTOVÁ, Eva. Historický vývoj politické participace žen. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review [online]*, 1976, roč. 12, č.1, s.36 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41129084>.

³⁵ KUČERA, Jakub. *Ženy, které změnily politiku. Významná jména minulosti i současnosti* [online]. Čtidoma.cz., 4.5. 2020 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/clanek/osobnosti/zeny-ktere-zmenily-politiku-vyznamna-jmena-z-minulosti-i-soucasnosti-59817>.

³⁶ BURKETT, Elinor. *Women's rights movement* [online]. Britannica, Jul 30 2024 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/womens-movement>.

³⁷ TEICHMANNOVÁ, Tereza, PITOŇÁK, Michal. *Mapa nabytí volebního práva žen ve světě* [online]. Queer Geography, 2020 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://queergeography.cz/geografie-sexualit/feministicke-geografie/mapa-nabyti-volebniho-prava-zen-ve-svete/>.

³⁸ Amnesty International. *Příběh hnutí Amnesty* [online]. Amnesty International, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/hnuti>.

Počátek druhé vlny feminismu se datuje do 60. let 20. století. Feministické hnutí i v tomhle období dosáhlo řady cílů, zejména právo na potrat, přístup ke všem profesím a větší kontrolu nad vlastním tělem.³⁹ K legalizování potratů v USA došlo v roce 1973 rozhodnutím Nejvyššího soudu Spojených států ve věci Roe v. Wade.⁴⁰

Co se týká vývoje první a druhé vlny feminismu v Československu, lze spatřovat určité rozdíly. Zatímco první vlna byla součástí života v demokratické, první československé republice, druhá probíhala v době, kdy v Československu vládl komunistický režim. Ten omezoval svobodu projevu a zakazoval shromažďování, což bránilo plnému rozvoji feminismu⁴¹ a dle Havelkové to může být jedna z příčin negativního vnímání feminismu v současné české společnosti.

Při pohledu na současné zastoupení žen na politické scéně v porovnání s minulostí lze pozorovat, že rozdíly v zastoupení mezi muži a ženami již nejsou tak markantní jako dříve.⁴²

Pokud jde o procentuální zastoupení žen v různých orgánech, včetně Parlamentu ČR, vlády ČR, Evropského parlamentu a zastupitelstev krajů a obcí, stále převažuje zastoupení mužů, avšak v porovnání s minulostí se procentuální zastoupení žen postupně zvyšuje. Jedinou funkcí v ČR, která zůstává stále výhradně v rukou mužů, je funkce prezidenta republiky.⁴³ Na Slovensku byla tahle tradice již prolomena poslední prezidentkou Zuzanou Čaputovou. Ta však ze své funkce odešla právě vlivem sociálních sítí a nesnesitelnému tlaku, který skrze ně byl na ni veřejností vyvíjen.⁴⁴

V Evropském parlamentu dosahuje procentuální zastoupení žen pro rok 2024 téměř 40 %, přičemž Českou republiku zde reprezentuje sedm europoslankyň.⁴⁵

³⁹ HANA, Havelková. *První a druhá vlna feminismu: podobnosti a rozdíly*. In: FORMÁNKOVÁ, Lenka, RYTÍŘOVÁ, Kristýna. *Abc feminismu*. NASEHNUTÍ Brno, 2004, s. 169-182. ISBN 80-903228-3-2.

⁴⁰ BURKETT, Elinor. *Successes and failures* [online]. Britannica, Jul 30 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/womens-movement/Successes-and-failures>.

⁴¹ HANA, Havelková. *První a druhá vlna feminismu: podobnosti a rozdíly*. In: FORMÁNKOVÁ, Lenka, RYTÍŘOVÁ, Kristýna. *Abc feminismu*. NASEHNUTÍ Brno, 2004, s. 169-182. ISBN 80-903228-3-2.

⁴² Fórum 50 %. *Zastoupení žen a mužů v politice* [online]. Fórum 50 %, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice>.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ KAČMÁR, Tomáš. *KOMENTÁŘ: Čaputová neustála tlak a výhrůžky lůzy. Její konec prohloubí slovenskou depresi* [online]. CNN Prima news, 21. června 2023 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/komentar-caputova-neustala-tlak-luzy-jeji-konec-prohloubi-slovenskou-depresi-365972>.

⁴⁵ Evropský parlament. *Poslanci Evropského parlamentu – Česká republika* [online]. Evropský parlament, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search/advanced?countryCode=CZ>.

Pokud jde o ČR, situace je znatelně horší. Vláda ČR má druhé nejnižší zastoupení žen od vzniku samostatné ČR, které v roce 2022 činilo 6 %. V Poslanecké sněmovně PČR je zastoupení žen 26 %, v Senátu 18,5 %, a zhruba čtvrtina žen zasedá v zastupitelstvech krajů a obcí.⁴⁶ Všechna data jsou uvedena k roku 2022.

2.1 Genderové stereotypy

Druhá klíčová část této práce se zabývá otázkou genderově podmíněného násilí vůči ženám v politických funkcích. Pro lepší pochopení tohoto tématu je nezbytné vymezit základní pojmy problematiky a jejich následnou souvislost s online prostředím.

2.1.1 Gender X pohlaví

Pohlaví odlišuje muže a ženy zejména z biologického hlediska.⁴⁷ Jedná se o odlišnosti v oblasti pohlavních orgánů nebo reprodukčních dispozic.

Gender, někdy nazýván i sociální pohlaví, rozlišuje muže a ženy nejen z biologického hlediska, ale zejména označuje kulturní a sociální konstrukty, které jsou přisuzovány ženskému nebo mužskému biologickému pohlaví a odkazují na sociální rozdíly mezi nimi.⁴⁸ Tyto role se však v průběhu času mění, neustále se vyvíjejí a souvisejí s určitým vývoje společnosti.

2.1.2 Genderové stereotypy

Jedná se o „zjednodušující a zaujaté představy týkající se vlastností, názorů a rolí žen a mužů ve společnosti.“⁴⁹ Tyto stereotypy ovlivňují vnímání a hodnocení žen v různých oblastech života, jako je trh práce, oblast politické reprezentace a veřejného života, oblast vzdělávání, mediálního obrazu a další.⁵⁰

⁴⁶ Fórum 50 %. *Zastoupení žen a mužů v politice* [online]. Fórum 50 %, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice>.

⁴⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Gender a vzdělávání* [online]. msmt.gov.cz, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/proc-je-dulezite-se-zabyvat-genderovou-rovnosti-v-kontextu>.

⁴⁸ ČERMÁKOVÁ, Marie, HAVELKOVÁ, Hana. Úvodem k monotematickému číslu „Gender v sociálních vědách a otázky feminismu“. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* [online], 1995, roč. 31, č. 1, s. 3-5 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41131012>.

⁴⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Gender a vzdělávání* [online]. msmt.gov.cz, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/proc-je-dulezite-se-zabyvat-genderovou-rovnosti-v-kontextu>.

⁵⁰ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Genderová problematika aneb rovnost žen a mužů* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 31. 5. 2019 [cit. 2024-08-16]. Dostupné

Ačkoliv genderové stereotypy mají kořeny hluboko v historii, kdy ženy a muži měli výrazně odlišné společenské role a postavení, v současné době lze zaznamenat výrazný pokles genderových nerovností, zejména na trhu práce. V České republice se od roku 2017 rozdíl v průměrných mzdách mezi muži a ženami snížil z 22 % na současných 15 %.⁵¹

Mnozí lidé stále totiž mají zastaralé názory a představy o tom, jaké role by měly ženy zastávat. Celkem 44 % Evropanů se domnívá, že nejdůležitější úlohou ženy je se starat o domácnost a rodinu.⁵² Finanční zajištění rodiny by měla být zejména mužská role.

Pokud se však ženy rozhodnou vybočit z těchto stereotypů a plnit úkoly nebo zastávat funkce, které jsou tradičně přidělovány mužům, mohou se samy vystavit různým formám diskriminace. Mohou čelit odsouzení od rodiny, přátel nebo společnosti, což může zahrnovat negativní komentáře v reálném i online světě, zesměšňování nebo různé formy izolace. Důležitou roli hrají také média, která mohou tyto ženy vykreslovat záměrně negativně, zesměšňovat je a cíleně tím nabourávat jejich důvěru vůči veřejnosti. Typickým příkladem jsou právě ženy v politice. Hodnocení těchto žen se zpravidla řídí dvojím metrem.⁵³ Kromě jejich schopností a kompetencí jsou posuzovány i na základě vzhledu, chování nebo veřejného vystupování.⁵⁴ Vlivu sociálních médií na vnímání žen v politice se podrobněji věnuje následující podkapitola.

Je důležité si uvědomit, že genderové stereotypy mohou být velmi limitující pro individuální rozvoj a pro dosažení rovnosti mezi ženami a muži ve společnosti. Boj proti

z: <https://www.mpo.gov.cz/cz/rozcestnik/rovnost-zen-a-muzu/genderova-problematika-aneb-rovnost-zen-a-muzu--246547/>.

⁵¹ Vláda České republiky. *Index genderové rovnosti: Česko si polepšilo, za zbytkem EU nadále zaostává* [online]. Vláda České republiky, 24. 10. 2023 [cit. 2024-08-16]. Dostupné

z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/index-genderove-rovnosti-cesko-si-polepsilo--za-zbytkem-eu-nadale-zaostava-209359/>.

⁵² Evropská unie. *#EndGenderStereotypes* [online]. Evropská unie, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://end-gender-stereotypes.campaign.europa.eu/index_cs.

⁵³ OLIVA, Eva. *Osobní je politické. O genderové rovnosti v české politice* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky, 28. 12. 2020 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/cs/zeny-v-ceske-zahranicni-evropske-a-bezpecnostni-politice/osobni-je-politicke-o-genderove-rovnosti-v-ceske-politice/>.

⁵⁴ RAKUŠANOVÁ, Petra. Mechanismy inkluze a exkluze žen v politice v České republice. *Gender a výzkum / Gender and research* [online], 2005, roč. 6, č. 2, s. 25-30 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.genderonline.cz/pdfs/gav/2005/02/08.pdf>.

těmto stereotypům a podpora genderové rovnosti je klíčovým prvkem při budování spravedlivější společnosti.

Na evropské úrovni se v boji proti genderovým stereotypům angažuje i Evropská komise, která podporuje rovnost mezi ženským a mužským pohlavím prostřednictvím různých strategií a opatření. Mezi nejaktuálnější řadíme *Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020-2025*, přičemž jedním z hlavních cílů je potírání genderově podmíněného násilí, vyvracení genderových stereotypů a dosažení vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích a v politice.⁵⁵ Na úrovni České republiky je problematika genderově podmíněného násilí garantována ve vládní *Strategii pro rovnost žen a mužů na léta 2021 až 2030*.⁵⁶

2.2 Role internetu a sociálních médií v oblasti vnímání žen v politice

V současné digitální době se internet a sociální média staly klíčovými nástroji, které formují veřejné mínění a ovlivňují vnímání různých společenských skupin, včetně žen v politice. Tyto platformy poskytují prostor pro vyjadřování názorů a analýzu toho, jak online prostředí posiluje nebo narušuje genderové stereotypy. Studium tohoto fenoménu je zásadní pro pochopení politického diskurzu a identifikaci překážek, které brání plné participaci žen v politice.

2.2.1 Zvýšená viditelnost a přístupnost

Ženy v politice, stejně jako jejich mužští protějšci, využívají sociální sítě jako prostředek pro přímou komunikaci s voliči a platformu pro otevřenou diskusi o politických tématech. Prostřednictvím těchto médií propagují své politické kampaně a snaží se mobilizovat zejména mladší voliče k vyšší politické aktivitě.⁵⁷ Dále využívají sociální sítě k informování obyvatel o aktuálním dění ve státě. Díky neomezenému

⁵⁵ Evropská komise. *Strategie pro rovnost žen a mužů* [online]. Evropská komise, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_cs.

⁵⁶ Vláda České republiky. *Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030* [online]. vlada.gov.cz, 2021 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu-1_1.pdf.

⁵⁷ RAMBOUSKOVÁ, Michaela. *Politici jdou na nebezpečný TikTok. Je tam víc než milion budoucích voličů* [online]. Seznam Zprávy, 9. 3. 2024 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-politici-jdou-na-nebezpecny-tiktok-je-tam-vic-nez-milion-budoucich-volicu-247239>.

přístupu k internetu a funkcím, které poskytují sociální sítě, mají uživatelé možnost vyjadřovat své vlastní názory.

2.2.2 Genderově podmíněné násilí a jeho dopady na političky

Genderově podmíněné násilí je závažný a aktuální problém, který ovlivňuje mnoho lidí. Nejde jen o porušení základních lidských práv, ale také o problém s vážnými sociálními a ekonomickými důsledky. Toto násilí zatěžuje zdravotní, právní a sociální systémy. Proto je důležité tyto jevy důkladně analyzovat a porozumět jim.

Genderově podmíněným násilím se rozumí veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického nebo ekonomického násilí, které jsou cíleny na ženy z důvodu, že jsou ženami, nebo na muže z důvodu, že jsou muži. Tato definice vychází z mezinárodněprávních dokumentů, jako je například Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen.⁵⁸

Tento druh násilí má mnoho podob. Projevuje se ponižujícími komentáři, které snižují schopnosti dané osoby, jen z důvodu, že je žena/muž. Závažnější formou jsou poté komentáře zaměřující se na vzhled osoby a komentáře se sexuálním podtextem. Nejzávažnější formou genderově podmíněného násilí je sexuální nátlak nebo při přechodu z online prostředí do reálného světa může dojít až k znásilnění. K těmto formám lze zařadit i stalking.⁵⁹

Společným znakem všech těchto projevů je možnost anonymního jednání na internetu. Anonymita poskytuje pachatelům větší sebevědomí a pocit nedostižitelnosti, což mnozí využívají k vyjádření svého opozičního postoje vůči příspěvkům, názorům nebo obsahu konkrétních političek a politiků.

I přestože se tento typ násilí může dotknout jakékoli osoby, je na internetu výrazně častější vůči ženám.⁶⁰ Ženy, které se rozhodnou pro výkon jakékoliv funkce, i z oblasti politického světa, se samy dobrovolně vystavují této formě násilí. Návist a

⁵⁸ Gender a věda. *Co je genderově podmíněné násilí?* [online]. Gender a věda, n. d. [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://genderaveda.cz/bezpecne-a-respektujici-prostredi/o-genderove-podminenem-nasili/>.

⁵⁹ Gender a věda. *Co je genderově podmíněné násilí?* [online]. Gender a věda, n. d. [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://genderaveda.cz/bezpecne-a-respektujici-prostredi/o-genderove-podminenem-nasili/>.

⁶⁰ UNHCR. *Sexuální a genderové násilí | Boj proti sexuálnímu a genderovému násilí* [online]. The UN Refugee Agency, 19. 12. 2016 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/40-czco-vsechno-delamepece-o-zranitelne-skupiny-osobsexualni-a-genderove-nasili-html.html>

jiná kritéria hodnocení těchto žen pramení právě ze zastaralých genderových stereotypů, které mohou vést i k nedostatečnému respektu vůči těmto ženám.⁶¹

Klíčovým mezinárodním právním nástrojem, jehož cílem je ochrana žen před různými formami násilí, zejména právě genderově podmíněným násilím a domácím násilím, je *Istanbulská úmluva*, plným názvem *Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácímu násilí*. Úmluva byla k podpisu otevřena v roce 2011 a v roce 2014 vstoupila v platnost.⁶² V rámci České republiky Úmluva prozatím ratifikována nebyla.⁶³

Genderově podmíněné násilí se může odehrávat i v online prostředí. Kybernetické násilí může mít ovšem i reálné důsledky. Výhrůžky na internetu často zahrnují hrozby fyzických útoků na rodinné příslušníky oběti. Přechod od anonymních online hrozeb k reálným činům je však často obtížný a málokdo jej zvládne, aniž by porušil zákon. Více o formách kybernetického násilí pojednám v následující kapitole.

Jak bylo uvedeno již výše, ženy, v porovnání se svými mužskými kolegy, jsou hodnoceny i z jiných hledisek. Často jsou kritizovány za svůj vzhled, vystupování, schopnosti, vlastnosti a další. Například „Alena Schillerová z hnutí ANO si pod každým svým statusem musí číst, že je infantilní a bez vkusu.“ Dále například „Jana Černochová z ODS často slychává, že je hysterická, nikoliv temperamentní či energická, jak by bylo řečeno v případě muže politika.“⁶⁴

Ženy v politice často čelí neúnosnému stresu, emočnímu vypětí a nedostatku podpory, což může vést k jejich dobrovolné rezignaci z politických funkcí. Příkladem

⁶¹ OLIVA, Eva. *Osobní je politické. O genderové rovnosti v české politice* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky, 28. 12. 2020 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/cs/zeny-v-ceske-zahranicni-evropske-a-bezpecnostni-politice/osobni-je-politicke-o-genderove-rovnosti-v-ceske-politice/>.

⁶² Council of Europe. *Action against violence against women and domestic violence – Istanbul Convention* [online]. Council of Europe, 1. 8. 2024 [cit. 2024-08-17]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/10th-anniversary-of-the-entry-into-force-of-the-istanbul-convention?>

⁶³ VLČKOVÁ, Tereza. *Europoslanci schválili ratifikaci Istanbulské úmluvy v EU. Česko stále otálí* [online]. IDNES.cz, 10. 5. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/istanbulska-umluva-evropsky-parlament-ratifikace-cesko.A230509_141530_zahranicni_vlc.

⁶⁴ DOLEJŠÍ, Václav. *Komentář: Proč je Pekarová terčem nenávisti? Není to jen sexismus* [online]. Seznam Zprávy, 6. 4. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-komentar-proc-je-pekarova-tercem-nenavisti-neni-to-jen-sexismus-228995>.

takové rezignace je případ bývalé slovenské prezidentky, Zuzany Čaputové⁶⁵, jak bylo uvedeno již výše v kapitole 2 *Historický vývoj politické participace žen po současnost*. O jejím odchodu pojednává i dokument *Gender-based hate in the Slovak pre-election period*, vydaný nezávislou a nevládní organizací GLOBSEC.⁶⁶ Tento dokument se zaměřuje především na to, jak jsou ženy a muži v politice a veřejném životě napadáni na základě svého pohlaví a jaké dopady mají tyto útoky na jejich kariéry a veřejný obraz.

V souvislosti s odchodem Zuzany Čaputové se často mluví i o bývalé novozélandské premiérce Jacindě Ardernové a bývalé skotské premiérce Nicole Sturgeonové.⁶⁷ I tyto ženy se pod vlivem nenávistných projevů rozhodly z funkce odstoupit.

⁶⁵ SKALICKÝ, Matěj. ČAPUTOVÁ, STURGEONOVÁ I ARDERNOVÁ. PROČ ŽENY UŽ NECHTĚJÍ POKRAČOVAT VE VRCHOLNÉ POLITICE [online]. iROZHLAS, 28. 6. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/vinohradska-12-podcast-caputova-hrbkova-sturgeonova_2306280600_pj.

⁶⁶ KAZAZ, Jana, STRAUSZOVÁ, Katarína, KLINGOVÁ, Katarína. Gender-based hate in the Slovak pre-election period Are publicly known women and men being attacked on social platforms to the same extent and in similar ways? *Semantic scholar* [online], 2023 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-10/Gender-Based%20Hate.pdf>.

⁶⁷ SKALICKÝ, Matěj. ČAPUTOVÁ, STURGEONOVÁ I ARDERNOVÁ. PROČ ŽENY UŽ NECHTĚJÍ POKRAČOVAT VE VRCHOLNÉ POLITICE [online]. iROZHLAS, 28. 6. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/vinohradska-12-podcast-caputova-hrbkova-sturgeonova_2306280600_pj.

3 Kybernetické násilí

Kapitola kybernetické násilí je pro tuto práci klíčová hned z několika důvodů. Kybernetické násilí představuje rostoucí problém v digitálním prostředí, který má významný dopad na jednotlivce i společnost jako celek. Tento fenomén zahrnuje širokou škálu negativních aktivit, jako je kyberšikana, šíření nenávisti, genderově podmíněné násilí, útoky na soukromí a další formy digitální agresivity, které mohou vést k psychologickým a emocionálním následkům u obětí.⁶⁸

O zvýšení povědomí o kybernetickém násilí páchaném na ženách a dívkách se snaží i Evropský institut pro rovnost žen a mužů. U příležitosti Mezinárodního dne proti násilí na ženách 2022 zahájil kampaň #SafeSpaces. Byly odhaleny tři nástěnné malby ve třech evropských městech, které znázorňují tři typy kybernetického násilí, mezi níž řadíme i genderově podmíněné násilí vůči ženám a dívkám. Celá kampaň je založena na jednoduché pravdě: „Všichni se chceme doma, ve škole i na veřejnosti cítit bezpečně, ale jsme tam opravdu tak v bezpečí, jak si myslíme? Je žena nebo dívka ve vašem sousedství v bezpečí?“⁶⁹

3.1 Kyberšikana

Nejčastější formou kybernetického násilí je kyberšikana, což je tradiční šikana odehrávající se v online prostředí. Stejně jako u klasické šikany, i zde existuje nepoměr sil mezi násilníkem a obětí. Útočník často využívá anonymitu, díky které je posílána jeho odvaha v použití agresivnější formy útoku.⁷⁰

Kyberšikana se nejčastěji projevuje urážením, ponižováním, shazováním nebo obtěžováním oběti, například opakovaným posíláním výhružných SMS zpráv, hrozbami zveřejnění citlivých údajů nebo fotografií či pronásledováním prostřednictvím

⁶⁸ Evropský institut pro rovnost žen a mužů. Kybernetické násilí na ženách a dívkách. *Úřad pro publikace Evropské unie* [online], 2017 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0417543csn_pdfweb_20171026163959.pdf

⁶⁹ Evropská komise. *Opatření k posílení genderové rovnosti* [online]. Evropská komise, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/equality-and-inclusion/actions-gender-equality_cs.

⁷⁰ Internetem bezpečně. *Kyberšikana* [online]. Internetem bezpečně, 2018 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>.

sociálních sítí.⁷¹ Tím je oběť vystavena intenzivnímu psychickému tlaku, který v nejhorším případě může vést až k sebevraždě.⁷²

Kyberšikana se může začít projevat i mezi dětmi, což může být v některých případech považováno za trestný čin podle trestního zákoníku⁷³, proto bychom neměli tento problém podceňovat a měli bychom se snažit mu všemi možnými způsoby předejít. Měli bychom děti v této oblasti více edukovat a vysvětlit jim, co jim hrozí v případě vystavení se do obou rolí.

3.2 Hate speech

Nenávistné projevy byly definovány již v první kapitole, kde byly také vymezeny klíčové pojmy týkající se sociálních sítí. Tato úvodní část poskytla základní rámec pro pochopení problematiky nenávistných projevů a jejich šíření v online prostředí.

Nenávistné projevy jsou také předmětem zvýšené pozornosti institucí, které se zabývají ochranou lidských práv. V České republice hraje významnou roli v této oblasti ombudsman. Ombudsman má pravomoc přijímat stížnosti od jednotlivců, provádět šetření a doporučovat opatření ke zlepšení právního rámce a praxe v boji proti nenávistným projevům. Tímto způsobem přispívá k posilování právního vědomí a ochrany zranitelných skupin před verbální agresí a šikanou na internetu i v reálném světě.⁷⁴

Nejintenzivněji se nenávistným projevům na internetu věnovala od roku 2016 ombudsmanka Anna Šabatová, která problematiku považovala za mimořádně závažnou. V rámci svého výzkumu vydala doporučení pro veřejnoprávní instituce, která mají za cíl například zefektivnit prevenci šíření nenávistných projevů nebo zmírnit jejich negativní dopady.⁷⁵

⁷¹ Tamtéž.

⁷² CERQUEIROVÁ, Andrea. *Sociální sítě mají vliv na duševní zdraví. Mladí proto rozjeli kampaň* [online]. Deník.cz, 4. 5. 2023 [cit. 2024-08-17]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/mladi-dobro-socialni-site-psychicke-potize.html.

⁷³ §184 a §354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ Kancelář veřejného ochránce práv. *Nenávistné projevy na internetu - 2020* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2020. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/Letaky/Nenavistne-projevy.pdf>.

⁷⁵ Doporučení veřejné ochránkyně práv k nenávistným projevům na internetu ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 67/2018/DIS/JV.

Konkrétním příkladem doporučení je například: sjednotit databáze trestné činnosti nebo podporovat vývoj nástroje pro vyhledávání nenávistných komentářů na sítích.⁷⁶

3.2.1 Legislativní úprava hate speech v českém právním řádu

Pokud hate speech zasáhne oblast osobnostních práv jedince (právo na vážnost, důstojnost, čest a právo na život v příznivém životním prostředí),⁷⁷ můžeme ho kategorizovat jako protiprávní čin. Osobností práva každého člověka jsou totiž chráněna jak v rovině ústavní⁷⁸, tak v režimu občanského práva.⁷⁹

Mohou však také spadat do kategorie trestných činů. V tomto případě se nenávistné projevy označují jako *hate crimes*.⁸⁰ „Hate crime v nejobecnější míře označuje protiprávní činy proti lidem, majetku nebo organizaci na základě toho, že je těmto objektům deliktní činnosti přičena kolektivní identita a jsou kvůli této identitě nenávistně napadeni.“⁸¹ Významným aspektem zde může být gender, protože nenávistné projevy a zločiny z nenávisti často cílí na lidi na základě jejich pohlaví nebo genderové identity, což může mít závažné psychologické a sociální dopady. Příkladem takového trestného činu může být *Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci*, který je definovaný v §352 zákona č.40/2009 Sb., trestní zákoník, dále například *Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod*⁸² a další. Zmíněná ustanovení se uplatňují i ve smyslu šíření hate speech v online prostoru.

3.2.2 Prostředky ochrany proti hate speech

Nenávistné projevy zaznamenaly v posledních letech výrazný nárůst, což je především důsledkem pokroku v oblasti informačních technologií. Nicméně, proti

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ SIVÁK, Jakub. *Hate speech a její následky* [online]. Wolters Kluwer, 9. srpna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/hate-speech-a-její-nasledky-1>.

⁷⁸ článek 10 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ § 81 a § 82 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ SIVÁK, Jakub. *Hate speech a její následky* [online]. Wolters Kluwer, 9. srpna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/hate-speech-a-její-nasledky-1>.

⁸¹ MAREŠ, Miroslav. *Problematika Hate crime. Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům – 2011* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/problematika-hate-crimes.aspx>.

⁸² §356 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

těmto projevům jsou k dispozici různé prostředky, které umožňují jednotlivcům a institucím se proti nim efektivně bránit.

Osoba, jejíž osobnostní právo bylo dotčeno, má právo žádat náhradu vzniklé škody a nemajetkové újmy. Dále jí vzniká nárok zápurčí, jehož účelem je dosáhnout soudního zákazu pokračování v protiprávním jednání. Tento nárok se obvykle vymáhá prostřednictvím negatorní žaloby. Jako další varianta je tu ještě možnost vzniku nároku restitučního (odstraňovacího), jehož cílem je obnovit právní stav před předmětným zásahem.⁸³

Konkrétním příkladem je Olga Richterová, jejíž osobní zkušenost je uvedena v podkapitole 3.2.5 *Hate speech vůči ženám v politice*.

Preventivním prostředkem proti šíření hate speech mohou být vzdělávací programy na školách, vzdělávací kampaně, vytváření politik a strategií proti nenávistným projevům a další.

V online prostředí v rámci České republiky jako preventivní prostředek funguje například stránka *ONLINE-HOTLINE*, která přijímá hlášení o nezákonném zásahu na internetu.⁸⁴

3.2.3 Hate speech v souvislosti s právem na svobodu projevu v českém právním řádu

Svoboda projevu patří mezi základní práva a svobody, garantované ústavním pořádkem České republiky.⁸⁵ Tohle právo lze definovat jako „právo každého vyjadřovat veřejně své názory, a to jakýmkoliv způsobem, tj. slovem, písmem, tiskem, obrazem, prostřednictvím umění či i jinými fakticky možnými způsoby realizace projevu, a to i v prostředí informačních technologií, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat myšlenky bez jakýchkoliv překážek, tedy i bez zásahů ze strany orgánů veřejné moci či soukromých subjektů.“⁸⁶

⁸³SIVÁK, Jakub. *Hate speech a její následky* [online]. Wolters Kluwer, 9. srpna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/hate-speech-a-její-následky-1>.

⁸⁴Člověk v tísni. *Co víte o projevech nenávisti v online prostoru?* [online]. Člověk v tísni, 1. 3. 2016 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/jak-se-postavit-projevum-nenavisti-v-online-prostoru-2849qp>.

⁸⁵ čl. 17 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod

⁸⁶ KLÍMA, Pavel. Problematika svobody projevu ve světle nenávistných projevů na internetu. *Správní právo* [online databáze], 2023, č. 1 [cit. 15. srpna 2024]. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

Ačkoliv se jedná o jedno ze základních práv, je zřejmé, že ani tohle právo nemůže být bezbřehé. Má dané hranice ve smyslu omezení svobody projevu dle čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, jakož i článku 10 odst. 2 Evropské úmluvy. Omezení svobody projevu vychází vždy z kladného výsledku testu legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti.⁸⁷

Souvislost mezi svobodou projevu a nenávisnými projevy spočívá v nutnosti nalézt rovnováhu mezi ochranou práva na svobodné vyjádření a potřebou chránit jednotlivce a společnost před škodlivými účinky nenávisných projevů. Právní rámce v demokratických zemích se snaží tuto rovnováhu nalézt prostřednictvím zákonů, které trestají nenávisné projevy bez neoprávněného omezení svobody projevu. V České republice se jedná například o trestní zákoník. Pokud ovšem nenávisný projev není natolik závažný a nenaplnuje skutkovou podstatu žádného trestného činu, přichází na řadu ve vztahu k represí nenávisných projevů prostředky vymezené jiným právním odvětvím, například správním.⁸⁸

3.2.4 Charakteristiky hate speech v online prostoru

Ačkoliv nenávisné projevy mají v reálném životě i v online prostoru mnoho společných znaků, lze identifikovat i určité odlišnosti. V online prostředí může pachatel, na rozdíl od reálného světa, skrýt svou totožnost za anonymitu, což často odstraňuje zábrany ve slušném vyjadřování. Kromě toho mohou uživatelé prostřednictvím internetových funkcí nenávisné komentáře rychle a snadno šířit, čímž podněcují širší publikum k zapojení se do těchto projevů. Důležité je také zmínit, že internet umožňuje, aby nenávisné projevy zůstaly dostupné po delší dobu, což zvyšuje jejich trvalý dopad na oběti.

3.2.5 Hate speech vůči ženám v politice

Ačkoliv se některé ženy rozhodnou pro výkon veřejné funkce, je důležité pamatovat na to, že tyto ženy vedou také rodinný život, podobně jako ostatní. Nejsou pouze „politickými“, ale také matkami, manželkami, sestrami, a je nezbytné brát v úvahu, že projevy nenávisti vůči nim mohou výrazně ovlivnit i jejich soukromý život.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

Na české politické scéně se nejčastěji setkávají s kritikou zejména Markéta Pekarová Adamová, Jana Černochová, Olga Richterová, Věra Jourová a další. Olga Richterová se kvůli jednomu konkrétnímu incidentu zahrnujícímu projevy nenávisti a lživé výroky dokonce ocitla před soudem, kde požadovala omluvu a odškodnění ve výši přesahující půl milionu korun.⁸⁹ Soudní spor nakonec Olga Richterová vyhrála a odškodnění ve výši 50 000 korun, které ji musela zaplatit tvůrkyně nepravdivých informací, Nela Lisková, se rozhodla věnovat organizacím, které se zabývají právě touto problematikou.⁹⁰

Jedná se o celosvětový problém, se kterým se setkávají ženy nejen v politických funkcích, ale i zástupkyně v Senátu, Evropském parlamentu a dalších institucích⁹¹, a tento problém by neměl být normalizován.

Závažnost a rozšíření tohoto problému ilustruje i šetření Meziparlamentní unie z roku 2016 o sexismu, obtěžování a násilí na ženách v politice. Ačkoli velké množství žen čelí různým formám násilí, ať už na internetu nebo v reálném životě, tato problematika je stále považována za tabu.⁹²

3.3 Sexuální obtěžování

Přestože je to jedna z forem kybernetického násilí, mnoho mužů ji často praktikuje i v běžném životě, především vůči mladým ženám. Toto obtěžování zahrnuje nevhodné komentáře se sexuálním podtextem, žádosti o sexuální obsah a v reálném životě se projevuje například pokřikováním nevhodných slov na ženy na ulici. Podstata

⁸⁹ ZAJAC, Lada, VLČKOVÁ, Tereza. *Vrať se k plotně. Politicky jako terč nenávisti, lidé jim hrozí i znásilněním* [online]. IDNES.cz, 3. dubna 2021 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeny-politicky-hate-speech-urazky-richterova-pekarova-jourova-malacova.A210330_161735_domaci_vlc.

⁹⁰ ČTK, IDNES.cz. *Richterová daruje vysouzených 50 tisíc na boj proti šikaně a manipulátorům* [online]. IDNES.cz, 28. dubna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/olga-richterova-pirati-dezinformace-soud-zaloba-nele-liskova.A230428_125751_domaci_ihal.

⁹¹ ZAJAC, Lada, VLČKOVÁ, Tereza. *Vrať se k plotně. Politicky jako terč nenávisti, lidé jim hrozí i znásilněním* [online]. IDNES.cz, 3. dubna 2021 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeny-politicky-hate-speech-urazky-richterova-pekarova-jourova-malacova.A210330_161735_domaci_vlc.

⁹² Tamtéž.

sexuálního obtěžování je zahrnuta v § 4 antidiskriminačního zákona ⁹³, lze na něj ovšem aplikovat i trestní zákoník. ⁹⁴

Nenávistné projevy se sexuálním podtextem jsou směřovány taktéž proti ženám političkám a těm, které se rozhodly zastávat jakoukoliv veřejnou funkci. Slouží především k zastrašování a omezování veřejných aktivit političek. Mají za cíl ovlivnit jejich účast v politickém životě a ztížit jim plnění jejich politických povinností.

3.4 Genderově podmíněné násilí v online prostoru

Genderově podmíněné násilí je rovněž jedna z forem kybernetického násilí, proto je vhodné ji pro návaznost práce zmínit i v této kapitole. Nicméně podrobně byla již rozebrána v kapitole *2.2.2 Zvýšené riziko genderově podmíněného násilí a jeho dopady na političky v reálném životě*.

⁹³ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

⁹⁴ §354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

4 Analýza genderově podmíněného násilí vůči političkám v online prostoru

K analýze genderově podmíněného násilí v online prostoru jsem zvolila sociální síť X. Cílem je zjistit, zda jsou ženy političky vystaveny většímu množství *hate speech* než muži politici, a do jaké míry mají tyto nenávistné projevy genderový podtext. Sociální síť X byla vybrána hned z několika důvodů. Především se jedná o jednu z nejrozšířenějších a nejvlivnějších sociálních platforem, která je hojně využívána nejen širokou veřejností, ale také politiky a veřejnými osobnostmi. Díky svému otevřenému formátu umožňuje platforma X snadnou komunikaci mezi uživateli, a to včetně příspěvků a komentářů, které mohou zahrnovat jak pozitivní, tak negativní reakce. Sociální síť X je také známá pro svou rychlost šíření informací, což z ní činí ideální prostor pro analýzu aktuálních veřejných diskusí, včetně těch, které se týkají politických témat. Navíc anonymita uživatelů a snadný přístup k veřejným příspěvkům mohou často vést k intenzivnímu vyjadřování názorů, což je relevantní pro zkoumání fenoménu *hate speech*, zejména s genderovým podtextem.

Časové období jsem zvolila od 1. dubna 2024 do 30. dubna 2024, kdy se domnívám, že jde o dostatečně dlouhé časové období, které může pomoci odhalit, zda jsou ženy více vystaveny nenávistným projevům v online prostoru než muži. V průběhu tohoto měsíce byla rovněž schválena novela trestního zákoníku, která redefinuje pojem znásilnění, a prezident republiky podepsal novelu občanského zákoníku, jež přinese zásadní změny v oblasti registrovaného partnerství. Jde o události poměrně kontroverzní/vyvolávající silné reakce, proto lze také předpokládat i vyšší výskyt těchto silných reakcí. Nicméně cílem je zjistit, zda i bez toho jsou ženy političky více vystaveny nenávistným projevům kvůli své pozici, resp. práci, kterou si zvolily.

Političky a politici byli původně vybráni vždy po dvou zástupcích za koalici a po dvou zástupcích za opozici – zaměřila jsem se na ženy poslankyně v současném legislativním období, které jsem srovnala s jejich stranickými kolegy. Nicméně, v průběhu analýzy jsem dospěla k závěru, že je nezbytné vzorek zúžit vzhledem k značnému množství příspěvků a komentářů u vybraných političek a politiků. Plně si uvědomuji, že širší vzorek by poskytl komplexnější výsledky, avšak zpracování takového množství dat by přesáhlo mé možnosti i možnosti této práce. Zachovala jsem proto reprezentativní výběr jednoho zástupce z opozice a jednoho z koalice, přičemž

jsem snížila počet analyzovaných osob z osmi na čtyři. Výběr se soustředil na nejviditelnější postavy současné politické scény, konkrétně na Olgu Richterovou a Jakuba Michálka, kteří zastupují Pirátskou stranu a Alenu Schillerovou a Andreje Babiše, reprezentující hnutí ANO.

4.1 Metodologie

V rámci svého výzkumu jsem zpracovala celkem 230 příspěvků publikovaných vybraným vzorkem političek a politiků, které během období od 1. dubna 2024 do 30. dubna 2024 obdržely celkem 32 642 komentářů. Všechny příspěvky a komentáře byly systematicky zpracovány a jsou prezentovány v tabulkách, které podrobně rozčleňují počet příspěvků a komentářů pro každého jednotlivého politika či političku.

Následně jsem se zaměřila na identifikaci a vyčlenění komentářů obsahujících prvky hate speech. Hate speech je záměrně konstruována s cílem ponižovat, zesměšňovat nebo diskreditovat jednotlivce či skupiny na základě jejich identity, jako jsou rasové, etnické, náboženské, genderové nebo jiné charakteristiky. Tato analýza odhalila, že komentáře často obsahovaly urážlivé výroky, přičemž některé z nich, podpořené anonymitou uživatelů, byly formulovány velmi vulgárním způsobem. Konkrétní příklady hate speech jsou detailně uvedeny pod jednotlivými tabulkami.

Po identifikaci komentářů s prvky hate speech jsem se dále soustředila na selekci těch, které obsahovaly genderový podtext. Tato kategorie zahrnuje komentáře, které se zaměřují zejména na osobní vzhled, intelektuální schopnosti nebo jiné atributy související s genderem političek a politiků. Tyto komentáře byly analyzovány s cílem zjistit, jakým způsobem a v jaké míře jsou genderové stereotypy a předsudky reflektovány v online diskurzu.

Celý svůj výzkum jsem pojala formou kvantitativní obsahové analýzy.

4.2 Olga Richterová – Jakub Michálek (Piráti)

Olga Richterová (*21. 1. 1985) je poslankyní Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky za Pirátskou stranu, kde zastává pozici místopředsedkyně. V letech 2017 až 2021 působila jako místopředsedkyně Výboru pro sociální politiku a byla členkou Výboru pro zdravotnictví a Stálé komise pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny. V roce 2022 byla opět zvolena poslankyní za Prahu.

Jakub Michálek (*6. 2. 1989) je předsedou poslaneckého klubu Pirátů a místopředsedou Ústavně-právního výboru. Před svým zvolením do Poslanecké sněmovny byl zastupitelem na Magistrátu hlavního města Prahy. Jeho dlouhodobým zaměřením jsou protikorupční opatření a legislativa.

Tabulka 1: Analýza příspěvků Olgy Richterové a Jakuba Michálka

Duben 2024	Počet příspěvků	Počet komentářů	Hate speech	Genderový podtext
Olga Richterová	43 (včetně 12 repostů)	1732 (včetně 907 repostů)	339	102
Jakub Michálek	31 (včetně 7 repostů)	2325 (včetně 834 repostů)	369	25

Zdroj: Nicole Kalasová

Olga Richterová a Jakub Michálek publikovali na sociální síti X v průběhu měsíce dubna celkem 74 příspěvků, které vyvolaly 4057 komentářů (viz Tabulka 1). V rámci celkové analýzy byly zahrnuty pouze originální příspěvky a komentáře. Reposty, které obvykle obsahují komentáře k původním příspěvkům a nikoli k obsahu sdílenému uživateli, byly z celkové analýzy vyloučeny, aby se předešlo možnému zkreslení výsledků. Do celkového počtu příspěvků a komentářů ovšem zahrnuty byly (viz Tabulka 1).

Výsledky analýzy naznačují, že přestože Olga Richterová publikovala v průběhu dubna více příspěvků na svém osobním profilu než její stranický kolega, tyto příspěvky přitáhly nižší počet komentářů ve srovnání s příspěvkem jejího kolegy (viz Tabulka 1). Na základě tohoto rozdílu by bylo logické očekávat, že výskyt komentářů obsahujících prvky hate speech bude vyšší u Jakuba Michálka. Přestože rozdíl v celkovém počtu komentářů je značný, hate speech komentáře se vyskytují u obou politiků s téměř stejnou četností, přičemž mírně převažují u Jakuba Michálka (viz Tabulka 1).

Ovšem komentáře s genderovým podtextem již převažují na straně Olgy Richterové a převyšují tak komentáře jejího kolegy téměř čtyřnásobně (viz Tabulka 1).

. Ačkoliv se hate speech objevuje i u mužských zástupců (viz Tabulka 3), jeho intenzita je v porovnání s projevy nenávisti vůči ženám výrazně nižší, jak ilustrují následující příklady komentářů pod příspěvkem Olgy Richterové a Jakuba Michálka.

Komentáře pod příspěvky Olgy Richterové zahrnují výrazné prvky hate speech, které jsou zaměřeny především na její vzhled a intelektuální schopnosti. Příklady zahrnují:

- „Tobě znásilnění nehrozí, tak se alespoň vykecej.“
- „Otec tě doma málo řezal, proto vypadáš jak zmatený obojetník (hermafrodit).“
- „Jdi radši okusovat mrkvičku.“
- „Nemůžu Vás udat, prosím, za to, jak jste odporná? Takový strašidlo, nevím, proč mi sem skáčete. Vy jste se měla narodit jako kůň, ale někdo si to těsně před porodem rozmyslel a narval Vás do něčeho, co je vzdáleně podobný ženskému tělu s koňskou drzkou. Takovej kentaur naopak.“
- „Účes na tenisák nesluší ani klukům.“
- „Tak kdy se ty tupko omluvíš?“

Další komentáře obsahují hate speech namířenou proti celé Pirátské straně:

- „Každý má právo být idiot a Piráti tohoto práva využívají naplno.“

Některé komentáře obsahují i genderové narážky:

- „Neznamenáš nic. Jsou to starší zkušenější muži, diplomaté. Nikdy nebudeš mít na ně dítě naivní. Nemáš žádné kontakty a vztahy ve světě! Nikdo o tebe ani nezakopne! Kam se hrabeš?“

Komentáře pod příspěvky Jakuba Michálka jsou spíše urážlivé a narážejí více na jeho intelektuální schopnosti než na jeho vzhled:

- „Trapnej pitomče.“
- „Pane „doktore“ uklidněte se.“
- „Michálek je debil. Kudy chodí, jen to potvrzuje.“
- „Vy jste ty práva dostudoval vážně omylem.“
- „Michálku, francouzská ambasáda je již omytá a dezinfikovaná? Bylo by skvělé dát tam tabulku s nápisem: „Zde močil Pirát Michálek, s malým pérem a velkým egem.“
- „Chumel škrkavek, které se nechutně krouť v exkrementu je podstatně esteticky přijatelnější než soubor takových neestetických tupých a podrazáckých nelidských stvůr.“

Některé komentáře, stejně jako u Olgy Richterové, obsahují také genderové narážky:

- „Michálku, buzíku, už jste posrali, co jste mohli.“
- „No vy - Piráti, banda buzerantů, lesbiček a dalších úchylů, určitě republiku zachráníte.“

4.3 Alena Schillerová – Andrej Babiš (ANO)

Alena Schillerová (*18. 3. 1964) je předsedkyní poslaneckého klubu ANO a zároveň první ministryně financí v dějinách České republiky. Původně ovšem pracovala pro Finanční správu a jako náměstkyně pro daně a cla. Její největší zásluhou je, že během pandemie dokázala řídit českou ekonomiku tak, že Česká republika je nyní 6. nejméně zadluženou zemí v Evropské unii.

Andrej Babiš (*2. 9. 1954) je od roku 2012 zakládajícím lídrem hnutí ANO 2011. V letech 2017 až 2021 působil ve funkci předsedy vlády České republiky. Ve volbách 2021 ho ve funkci vystřídal Petr Fiala. V roce 2023 kandidoval v prezidentských volbách, ve kterých byl ve druhém kole poražen stávajícím prezidentem Petrem Pavlem.

Tabulka 2: Analýza příspěvků Aleny Schillerové a Andreje Babiše

Duben 2024	Počet příspěvků	Počet komentářů	Hate speech	Genderový podtext
Alena Schillerová	53 (včetně 6 repostů)	9026 (včetně 1204 repostů)	1914	844
Andrej Babiš	103 (včetně 94 repostů)	19559 (včetně 15012 repostů)	976	162

Zdroj: Nicole Kalasová

Analýza příspěvků Aleny Schillerové a Andreje Babiše byla mírně zkomplikována dostupností dat. V případě Andreje Babiše se podařilo zpracovat příspěvky pouze do 16. dubna 2024, což je dáno vysokou frekvencí jeho publikací, které již poté nebyly

dostupné. Přesto lze na základě zpracovaných dat dospět k relevantním závěrům, jelikož počet analyzovaných příspěvků je dostatečný pro adekvátní analýzu.

Celkem bylo tudíž publikováno 156 příspěvků s celkovým počtem 28 585 komentářů (viz Tabulka 2). Podobně jako u předchozích zástupců za Pirátskou stranu nebyly ani zde reposty zahrnuty do celkové analýzy, avšak jejich počet v tabulce uveden je.

Z výsledků analýzy je patrné, že Andrej Babiš na svém profilu projevuje nižší aktivitu v tvorbě originálního obsahu, přičemž převážnou část jeho příspěvků tvoří reposty od jiných uživatelů. Naproti tomu Alena Schillerová vykazuje výrazně vyšší podíl originálních příspěvků, což svědčí o rozdílném přístupu obou politiků k využívání sociální sítě.

Celkový počet komentářů u příspěvků Aleny Schillerové a Andreje Babiše výrazně převyšuje počet komentářů u jejich kolegů z Pirátské strany, a to téměř desetinásobně. Tento fakt odráží jejich značnou známost a kontroverznost v rámci širší veřejnosti.

Komentáře obsahující prvky hate speech se opět ve výrazně větší míře objevují u ženské političky Aleny Schillerové, a to téměř dvojnásobně oproti jejímu mužskému protějšku. Tento významný rozdíl je patrný také v komentářích s genderovým podtextem (viz Tabulka 2). Konkrétní příklady jsou uvedeny níže.

Alena Schillerová, podobně jako Olga Richterová, se pod svými příspěvky často setkává s komentáři kritizujícími její vzhled a intelektuální schopnosti. Ve srovnání s komentáři pod příspěvky Andreje Babiše jsou však tyto komentáře s genderovým podtextem výrazně vulgárnější a intenzivnější (viz následující příklady):

- „Zajed' do nory ty stará vydro.“
- „Drž držku, mastnoto!“
- „Tys ještě nechcípla, tlustá prasnice? Čekám to každý den, tak se smiř s osudem prasnice přefiltrovaná.“
- „Aleno, ty tlustoprdá prolhaná zlodějská psychopatická hulvátská kreaturo, už ZMIZ!“
- „Hele, Dluženo, už jsi s těma filtraťma fakt trapná. Každý ví, že jsi odulá a vošklivá jak prdel, tak už tam taky jdi...“

Nachází se tu ale i komentáře čistě vulgárního rázu, s cílem ublížit:

- „Čtu to, ale vidím jenom koko kokokodák. Aleno, ty vole, ty jsi hlava.“
- „Ty jsi ale blbá píča!“
- „Hovna do držky, rozpatlat po ksichtě a nacpat si je do huby!“

Andrej Babiš, podobně jako Jakub Michálek, není v komentářích terčem útoků na svůj vzhled či fyzické vlastnosti. Nicméně většina komentářů obsahuje vulgární a urážlivé výroky směřující přímo na jeho osobu (viz následující příklady):

- „Ty jsi vážně bezpáteční svině!“
- „Přestaňte v ČR otravovat vzduch, vy psychopate!“
- „Táhni do pekel ty tupej šmejde.“

4.4 Komparativní souhrn analýzy příspěvků

Tabulka 3: Souhrnná analýza všech příspěvků

Duben 2024	Počet příspěvků	Počet komentářů	Hate speech	Genderový podtext
Ženy	96 (včetně 18 repostů)	10758 (včetně 2111 repostů)	2253	946
Muži	134 (včetně 101 repostů)	21884 (včetně 15846 repostů)	1345	187

Zdroj: Nicole Kalasová

Do celkové analýzy bylo zahrnuto 230 příspěvků, přičemž z Tabulky 3 vyplývá, že větší aktivitu na sociální síti X vykazují muži. Jejich profily jsou reprezentovány vyšším počtem příspěvků, které generovaly téměř dvojnásobný počet komentářů ve srovnání s ženami.

V oblasti hate speech a komentářů s genderovým podtextem však výrazně vyššímu počtu těchto negativních projevů čelí ženy. Komentáře obsahující prvky hate speech se u nich dotýkají několika oblastí. V největší míře jsou zastoupeny komentáře zaměřující se jejich vzhled. Analýza však ukázala také výskyt komentářů pouze s urážlivými prvky, ovšem v menší míře zastoupení.

Naproti tomu hate speech komentáře u mužů mají v největší míře pouze vulgární charakter. Ačkoliv můžeme zaznamenat genderový podtext i u nich, nejedná se

zpravidla o útoky na jejich vzhled, spíše na jejich intelektuální stránku nebo sexuální orientaci (viz příklady výše).

Tento rozbor ukazuje, že zatímco muži jsou více aktivní na sociální síti X, ženy čelí intenzivnějším formám online nenávisti, zejména s ohledem na genderové stereotypy a předsudky. Tento rozdíl poukazuje na genderové nerovnosti v online prostoru a potřebu zaměřit se na ochranu žen před specifickými formami nenávistných projevů.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat, zda vybraný vzorek žen-političek čelí většímu množství nenávistných projevů v online prostoru ve srovnání s vybraným vzorkem mužů-politiků a zda tyto projevy mají výraznou genderovou dimenzi.

Pro důkladné pochopení problematiky jsem v úvodní kapitole své práce vymezila klíčové pojmy týkající se online prostředí a sociálních sítí. Tato kapitola podrobně analyzuje jejich fungování, přínosy, a zároveň identifikuje potenciální rizika spojená s jejich užíváním.

V následující části práce jsem se soustředila na problematiku genderu, přičemž jsem se zabývala genderovými rolemi, stereotypy a jejich vlivem na ženy v politice. Dále jsem se zaměřila na to, jak sociální sítě ovlivňují kariéru političek a politiků, a jaký dopad mají na jejich profesní život. Zde jsem zkoumala, jak digitální platformy slouží nejen jako nástroje pro komunikaci a budování veřejného obrazu, ale také jako prostředí, kde se političky a politici setkávají s podporou i kritikou, přičemž jsem se zaměřila na specifika a výzvy, kterým ženy v politice na těchto sítích čelí.

Závěrečná kapitola teoretické části je věnována problematice kybernetického násilí, se zvláštním důrazem na hate speech.

Na otázku, *Z jakého důvodu jsou sociální sítě místem pro šíření nenávisti a násilí na druhých?* jsem odpověděla zejména v kapitole 1.4.4. *Využívání anonymity na internetu*. Jak již naznačuje název této kapitoly, anonymita, kterou internet a sociální sítě poskytují, umožňuje uživatelům ztrátu zábrán při vyjadřování, což může vést k nezdravému a agresivnímu chování. Dalšími faktory, které podněcují jedince k takovému chování jsou závist, frustrace a nespokojenost z vlastního života, kterou v rámci online prostředí ventilují ven.

V praktické části své práce jsem se zaměřila na zodpovězení klíčové výzkumné otázky, *Jakým způsobem ovlivňuje genderově podmíněné násilí na internetu ženy ve výkonu politických funkcí, a zda je výskyt tohoto násilí častější u političek než u politiků?* Analýza odhalila, že zatímco hate speech s genderovým podtextem zasahuje obě pohlaví, političky jsou těmto útokům vystaveny podstatně častěji, což poukazuje na disproporční zátěž, kterou genderově podmíněné násilí představuje pro ženy v politice.

Jakým způsobem ovlivňuje genderově podmíněné násilí na internetu ženy ve výkonu politických funkcí? Jak bylo ilustrováno na výše zmíněných příkladech, ženy-političky čelí častěji nenávistným útokům zaměřeným na jejich vzhled, což zpravidla odvádí pozornost od jejich odbornosti a politických aktivit a zároveň snižuje jejich vnímání jako kompetentních a seriózních lídrů. Tyto útoky mají nejen psychické důsledky, ale mohou mít i přímý dopad na jejich politickou kariéru. Mnohé političky se mohou cítit izolované nebo pod neustálým tlakem, což může vést k omezení jejich veřejné aktivity, opatrnějšímu vystupování nebo dokonce k rozhodnutí stáhnout se z veřejného života (viz případ bývalé slovenské prezidentky Zuzany Čaputové v kapitole 2 *Ženy v politice a role sociálních médií*).

Navzdory těmto problémům již existují opatření a iniciativy zaměřené na ochranu žen v politice a boj proti online nenávisti. Organizace a vládní instituce implementují programy na zvyšování povědomí o kybernetickém násilí, poskytují školení a podporu obětem a vyvíjejí legislativní a technologická řešení. Tyto kroky přispívají k lepší ochraně žen a podpoře rovnosti v online prostoru, avšak další angažmá společnosti, médií a legislativy je nezbytné pro zajištění rovnosti a respektu v digitálním prostředí.

Seznam použitých zdrojů

PRIMÁRNÍ ZDROJE

ÚČTY POLITIČEK A POLITIKŮ:

1. BABIŠ, Andrej. *Andrej Babiš* [online]. X.com, 2012 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://x.com/AndrejBabis>.
2. MICHÁLEK, Jakub. *Jakub Michálek*. [online]. X.com, 2014 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://x.com/JakubMichalek19>.
3. RICHTEROVÁ, Olga. *Olga Richterová – místopředsedkyně Sněmovny* [online]. X.com, 2016 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://x.com/olgarichterova>.
4. SCHILLEROVÁ, Alena. *Alena Schillerová* [online]. X.com, 2013 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://x.com/alenaschillerov>.

PRÁVNÍ PŘEDPISY:

1. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).
3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

JUDIKÁTY:

1. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 3 Ads 56/2014–31 (č. 3524/2017 Sb. NSS).

STANOVISKA VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV:

1. Doporučení veřejné ochránkyně práv k nenávisným projevům na internetu ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 67/2018/DIS/JV.

SEKUNDÁRNÍ ZDROJE

MONOGRAFIE:

1. HANA, Havelková. První a druhá vlna feminizmu: podobnosti a rozdíly. In: FORMÁNKOVÁ, Lenka, RYTÍŘOVÁ, Kristýna. *Abc feminizmu*. NASEHNUTÍ Brno, 2004, s. 169-182. ISBN 80-903228-3-2.
2. KAST, Verena. *Závist, žárlivost a jejich smysl*. Portál Praha, 2016, 192s.
3. LOSEKOOT, Michelle, VYHNÁNKOVÁ, Eliška. Čtyři klíčové dovednosti. *Jak na síť – ovládněte 4 principy úspěchu na sociálních sítích*. Jan Melvil Publishing, 2019, s. 17-19. ISBN 978-80-7555-084-2.
4. OWEN, Diana. In: KENSKI, Kate, HALL, Kathleen. New Media and Political Campaigns. *The Oxford Handbook of Political Communication* [online], 2018, s. 823-836 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/edited-volume/34621/chapter/294956504?login=false>.

ODBORNÉ ČLÁNKY:

1. BÁRTOVÁ, Eva. Historický vývoj politické participace žen. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* [online], 1976, roč. 12, č.1, s.36 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41129084>.
2. ČERMÁKOVÁ, Marie, HAVELKOVÁ, Hana. Úvodem k monotematickému číslu „Gender v sociálních vědách a otázky feminizmu“. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* [online], 1995, roč. 31, č. 1, s. 3-5 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41131012>.
3. HANYCH, Monika, PIVODA, Marek. Facebook, Twitter a YouTube jako garanti svobodného projevu? Kritika současného systému notice-and-takedown. *Muni Journals* [online], 2017, roč. 8, č. 16 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/8170/pdf>.
4. KLÍMA, Pavel. Problematika svobody projevu ve světle nenávislných projevů na internetu. *Správní právo* [online databáze], 2023, č. 1 [cit. 15. srpna 2024]. Dostupné z: [databáze noveaspi.cz](https://databaze.noveaspi.cz).
5. RAKUŠANOVÁ, Petra. Mechanismy inkluze a exkluze žen v politice v České republice. *Gender a výzkum / Gender and research* [online], 2005, roč. 6, č. 2, s. 25-30 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.genderonline.cz/pdfs/gav/2005/02/08.pdf>.

6. SVOBODA, Tomáš. Sociální sítě a veřejný zájem. *Právník* [online databáze], 2021, č. 7, str.580 [cit. 15. srpna 2024]. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

1. Amnesty International. *Příběh hnutí Amnesty* [online]. Amnesty International, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/hnuti>.
2. BURKETT, Elinor. *Successes and failures* [online]. Britannica, Jul 30 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/womens-movement/Successes-and-failures>.
3. BURKETT, Elinor. *Women's rights movement* [online]. Britannica, Jul 30 2024 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/womens-movement>.
4. CERQUEIROVÁ, Andrea. *Sociální sítě mají vliv na duševní zdraví. Mladí proto rozjeli kampaň* [online]. Deník.cz, 4. 5. 2023 [cit. 2024-08-17]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/mladi-dobro-socialni-site-psychicke-potize.html.
5. Council of Europe. *Action against violence against women and domestic violence – Istanbul Convention* [online]. Council of Europe, 1. 8. 2024 [cit. 2024-08-17]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/10th-anniversary-of-the-entry-into-force-of-the-istanbul-convention?>
6. Člověk v tísní. *Co víte o projevech nenávisti v online prostoru?* [online]. Člověk v tísní, 1. 3. 2016 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/jak-se-postavit-projevum-nenavisti-v-online-prostoru-2849gp>.
7. ČTK, iDNES.cz. *Richterová daruje vysouzených 50 tisíc na boj proti šikaně a manipulátorům* [online]. iDNES.cz, 28. dubna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/olga-richterova-pirati-dezinformace-soud-zaloba-nele-liskova.A230428_125751_domaci_ihal.
8. DAVIS, Jenny L. Social Media. *The International Encyclopedia of Political Communication* [online], 2016, s. 1-7 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/314581845_Social_Media.

9. DOLEJŠÍ, Václav. *Komentář: Proč je Pekarová terčem nenávisti? Není to jen sexismus* [online]. Seznam Zprávy, 6. 4. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-komentar-proc-je-pekarova-tercem-nenavisti-neni-to-jen-sexismus-228995>.
10. DOUBRAVOVÁ, Barbora, DOHNALOVÁ, Anna, KOPECKÁ, Jana, ŠVEC, Pavel, KROPÁČEK, Jiří. *My a dezinformace* [online]. Aktuálně.cz, 15. června 2023 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/dezinformace/r~c8dd8d90f88f11eda873ac1f6b220ee8/>.
11. Evropská komise. *Opatření k posílení genderové rovnosti* [online]. Evropská komise, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/equality-and-inclusion/actions-gender-equality_cs.
12. Evropská komise. *Strategie pro rovnost žen a mužů* [online]. Evropská komise, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_cs.
13. Evropská unie. *#EndGenderStereotypes* [online]. Evropská unie, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://end-gender-stereotypes.campaign.europa.eu/index_cs.
14. Evropský institut pro rovnost žen a mužů. *Kybernetické násilí na ženách a dívkách. Úřad pro publikace Evropské unie* [online], 2017 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0417543csn_pdfweb_20171026163959.pdf
15. Evropský parlament. *Poslanci Evropského parlamentu – Česká republika* [online]. Evropský parlament, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search/advanced?countryCode=CZ>.
16. Fórum 50 %. *Zastoupení žen a mužů v politice* [online]. Fórum 50 %, n. d. [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice>.

17. Gender a věda. *Co je genderově podmíněné násilí?* [online]. Gender a věda, n. d. [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://genderaveda.cz/bezpecne-a-respektujici-prostredi/o-genderove-podminenem-nasili/>.
18. Internetem bezpečně. *Kybersikana* [online]. Internetem bezpečně, 2018 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>.
19. KAČMÁR, Tomáš. *KOMENTÁŘ: Čaputová neustála tlak a výhrůžky lůzy. Její konec prohloubí slovenskou depresi* [online]. CNN Prima news, 21. června 2023 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/komentar-caputova-neustala-tlak-luzy-jeji-konec-prohloubi-slovenskou-depresi-365972>.
20. Kancelář veřejného ochránce práv. *Nenávistné projevy na internetu - 2020* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2020. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/Letaky/Nenavistne-projevy.pdf>.
21. KASÍK, Pavel. *Český internet slaví 20. narozeniny, vzpomíná na skromné začátky* [online]. iDNES.cz, 2012 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/cesky-internet-slavi-20-narozeniny-vzpomina-na-skromne-zacatky.A120213_000221_sw_internet_pka.
22. KAZAZ, Jana, STRAUSZOVÁ, Katarína, KLINGOVÁ, Katarína. Gender-based hate in the Slovak pre-election period Are publicly known women and men being attacked on social platforms to the same extent and in similar ways? *Semantic scholar* [online], 2023 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-10/Gender-Based%20Hate.pdf>
23. KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Sociální sítě – úvod do problematiky – 2023* [online]. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého Olomouc, 2023. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=3696>.
24. KOŽÍŠEK, Martin, PÍSECKÝ, Václav. *Bezpečně na internetu, průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016, 176 s. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=6JwyDAAAQBAJ&pg=PA72&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=2#v=onepage&q=social%20engineering&f=false.
25. KUČERA, Jakub. *Ženy, které změnilly politiku. Významná jména minulosti i současnosti* [online]. Čtidoma.cz., 4.5. 2020 [cit. 2024-08-01]. Dostupné

- z: <https://www.ctidoma.cz/clanek/osobnosti/zeny-kttere-zmenily-politiku-vyznamna-jmena-z-minulosti-i-soucasnosti-59817>.
26. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity. *Nenávistný projev (hate speech)?* [online]. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://www.med.muni.cz/o-fakulte/bezpecna-fakulta/nenavistny-projev-hate-speech>.
 27. MAREŠ, Miroslav. *Problematika Hate crime. Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům – 2011* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/problematika-hate-crimes.aspx>.
 28. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Gender a vzdělávání* [online]. msmt.gov.cz, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/proc-je-dulezite-se-zabyvat-genderovou-rovnosti-v-kontextu>.
 29. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Gender a vzdělávání* [online]. msmt.gov.cz, n. d. [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/proc-je-dulezite-se-zabyvat-genderovou-rovnosti-v-kontextu>.
 30. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Genderová problematika aneb rovnost žen a mužů* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 31. 5. 2019 [cit. 2024-08-16]. Dostupné z: <https://www.mpo.gov.cz/cz/rozcestnik/rovnost-zen-a-muzu/genderova-problematika-aneb-rovnost-zen-a-muzu--246547/>.
 31. OLIVA, Eva. *Osobní je politické. O genderové rovnosti v české politice* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky, 28. 12. 2020 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/cs/zeny-v-ceske-zahranicni-evropske-a-bezpecnostni-politice/osobni-je-politicke-o-genderove-rovnosti-v-ceske-politice/>.
 32. Policie ČR. *Kyberkriminalita* [online]. Policie ČR, 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>.
 33. Policie ČR. *Počítačová kriminalita* [online]. Policie ČR, 2024 [cit. 2024-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-pocitacova-kriminalita.aspx>.

34. RAMBOUSKOVÁ, Michaela. *Politici jdou na nebezpečný TikTok. Je tam víc než milion budoucích voličů* [online]. Seznam Zprávy, 9. 3. 2024 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-politici-jdou-na-nebezpecny-tiktok-je-tam-vic-nez-milion-budoucich-volicu-247239>.
35. SIVÁK, Jakub. *Hate speech a její následky* [online]. Wolters Kluwer, 9. srpna 2023 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/hate-speech-a-jeji-nasledky-1>.
36. SKALICKÝ, Matěj. ČAPUTOVÁ, STURGEONOVÁ I ARDERNOVÁ. PROČ ŽENY UŽ NECHTĚJÍ POKRAČOVAT VE VRCHOLNÉ POLITICE [online]. IROZHLAS, 28. 6. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/vinohradska-12-podcast-caputova-hrbkova-sturgeonova_2306280600_pj.
37. ŠUTOVÁ, Marijana, KNOLLOVÁ, Josefína. *Sociální sítě a duševní zdraví – Jak zdravé jsou sociální sítě pro naši mysl?* [online]. Internetem bezpečně, 2. 7. 2021 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/socialni-site-a-dusevni-zdravi/>.
38. ŠUTOVÁ, Marijana, KNOLLOVÁ, Josefína. *Co znamená syndrom FoMO a jak se mu bránit?* [online]. OrangeAcademy, 19. 12. 2020 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://orangeacademy.cz/clanky/syndrom-fomo/>.
39. TEICHMANNOVÁ, Tereza, PITOŇÁK, Michal. *Mapa nabytí volebního práva žen ve světě* [online]. Queer Geography, 2020 [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://queergeography.cz/geografie-sexualit/feministicke-geografie/mapa-nabyti-volebniho-prava-zen-ve-svete/>.
40. UNHCR. *Sexuální a genderové násilí | Boj proti sexuálnímu a genderovému násilí* [online]. The UN Refugee Agency, 19. 12. 2016 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/40-czco-vsechno-delamepece-o-zranitelne-skupiny-osobsexualni-a-genderove-nasili-html.html>,
41. Vláda České republiky. *Index genderové rovnosti: Česko si polepšilo, za zbytkem EU nadále zaostává* [online]. Vláda České republiky, 24. 10. 2023 [cit. 2024-08-16]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/index-genderove-rovnosti-cesko-si-polepsilo--za-zbytkem-eu-nadale-zaostava-209359/>.

42. Vláda České republiky. *Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030* [online]. vlada.gov.cz, 2021 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu_1_1.pdf.
43. VLČKOVÁ, Tereza. *Europoslanci schválili ratifikaci Istanbulske úmluvy v EU. Česko stále otálí* [online]. IDNES.cz, 10. 5. 2023 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/istanbulska-umluva-evropsky-parlament-ratifikace-cesko.A230509_141530_zahranicni_vlc.
44. Xrozcestník.cz. *Hashtagy: kdy a jak je správně používat* [online]. Xrozcestník.cz, 23. května 2023 [cit. 2024-08-18]. Dostupné z: <https://xrozcestnik.cz/hashtagy-kdy-a-jak-je-spravne-pouzivat/>.
45. ZAJAC, Lada, VLČKOVÁ, Tereza. *Vrať se k plotně. Politicky jako terč nenávisť, lidé jim hrozí i znásilněním* [online]. IDNES.cz, 3. dubna 2021 [cit. 2024-08-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeny-politicky-hate-speech-urazky-richterova-pekarova-jourova-malacova.A210330_161735_domaci_vlc.
46. ŽIVOTSKÁ, Lucie. *TikTok podle nové studie předčil další sociální platformy. Reklamou umí více zaujmout, lépe cílí na emoce svého publika* [online]. Focus, 28. 7. 2021 [cit. 2024-08-14]. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/aktuality/tiktok-podle-nove-studie-predcil-dalsi-socialni-platformy--reklamou-umi-vice-zaujmout--lepe-cili-na-emoce-sveho-publika_s288x16086.html.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku genderově podmíněného násilí vůči političkám v online prostoru, což představuje významný fenomén současnosti, s nímž se ženy v politice potýkají téměř na denní bázi. V první kapitole jsou podrobně analyzovány sociální sítě, jejich funkce a rizika spojená s jejich používáním. Druhá kapitola se věnuje genderovým stereotypům a jejich dopadu na ženy v politice, včetně vlivu sociálních médií na jejich profesní život. Třetí kapitola se zaměřuje na kybernetické násilí, s důrazem na hate speech, a zkoumá faktory, které přispívají k jeho šíření. V závěrečné kapitole je provedena analýza příspěvků na sociální síti X, zaměřená na vybraný vzorek političek a politiků. Cílem mé bakalářské práce je analyzovat, zda vybraný vzorek žen-političek čelí většímu množství nenávistných projevů v online prostoru ve srovnání s vybraným vzorkem mužů-politiků a zda tyto projevy mají výraznou genderovou dimenzi.

Abstract

This bachelor's thesis investigates gender-based violence against female politicians in the online space, a pressing issue faced by women in politics nearly every day. The first chapter provides a comprehensive analysis of social networks, their functionalities, and associated risks. The second chapter explores gender stereotypes and their impact on women in politics, as well as the influence of social media on their professional lives. The third chapter addresses cyber violence with a particular focus on hate speech, examining the factors contributing to its spread. The final chapter presents an analysis of posts on social media platform X, focusing on a selected sample of female and male politicians. The aim of this thesis is to determine whether the selected sample of female politicians experiences a higher frequency of hate speech compared to their male counterparts and to assess whether these expressions exhibit a significant gender dimension.

Klíčová slova

genderově podmíněné násilí, hate speech, ženy v politice, sociální sítě, kybernetické násilí, online prostor, genderové stereotypy

Key words

gender-based violence, hate speech, women in politics, social networks, cyber violence, online space, gender stereotypes